

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในบทนี้จะได้เสนอผลการวิจัยจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างทัศนคติต่อความเชื่อในหลักการประชาธิปไตย กับทัศนคติต่อการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย ของนิสิตบัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนแรกจะพิจารณาถึงความสอดคล้องกันระหว่างทัศนคติต่อหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย โดยจะพิจารณาในประเด็นย่อยด้วย คือ การมีศรัทธาในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์ เสรีภาพ และความเสมอภาค ในส่วนที่สอง จะพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรที่เป็นสถานการณ์ของบุคคล ได้แก่ เพศ สาขาวิชาที่เรียน อายุ อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจต่อความสอดคล้องระหว่างทัศนคติต่อหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย และระดับของการสนับสนุนหลักการที่เป็นประชาธิปไตย กับระดับการมี การประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย

ความสอดคล้องระหว่างความเชื่อในหลักการประชาธิปไตย กับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย

ประเทศที่จะมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มั่นคงนั้น ใช้แต่เพียงว่านำ เคารุแบบหรือวิธีการของการปกครองไปใช้เท่านั้น แต่ทว่าสมาชิกของสังคมทั้งหมดจะต้อง มีโลกทัศน์และวิถีชีวิตที่สอดคล้องไปกับประชาธิปไตยด้วย ซึ่งเท่ากับว่าประชาชนจะต้องยึดถือทั้งหลักการประชาธิปไตย และขณะเดียวกันก็มีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นไปตามหลักการ นั้น การมีความสอดคล้องกันระหว่างการยึดถือสนับสนุนซึ่งหลักการประชาธิปไตย กับการมี การประพฤติปฏิบัติที่เป็นไปตามหลักการนั้น จะเป็นปัจจัยที่จำเป็นประการหนึ่งของการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย

จากการศึกษาถึงความสอดคล้องระหว่างความเชื่อหลักการประชาธิปไตยกับการ ประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย ของนิสิตปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหา วิทยาลัย พบว่า นิสิตปริญญาโทจะมีทัศนคติที่สนับสนุนในหลักการประชาธิปไตยมากกว่า

การประพาศิปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย โดยจะสนับสนุนซึ่งหลักการที่เป็นประชาธิปไตยในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.71) และการประพาศิปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.04) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติแล้วพบว่ามีความแตกต่างระหว่าง ระดับการสนับสนุนซึ่งหลักการกับการประพาศิปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.00) ซึ่งแสดงว่าไม่มีความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพาศิปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย อันเป็นการยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.1)

เมื่อเปรียบเทียบซึ่งทัศนคติต่อหลักการประชาธิปไตยและการประพาศิปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในแต่ละประเด็น ปรากฏผลดังนี้

ความมีศรัทธาในสตีปัญญาและความสามารถของมนุษย์

จากการศึกษาพบว่า นิสิตปริญญาโทจะสนับสนุนซึ่งหลักการด้านการมีศรัทธาในสตีปัญญาและความสามารถของมนุษย์ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.68) แต่การประพาศิปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.51) เมื่อพิจารณาถึงระดับความแตกต่างทางสถิติ พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.00) ซึ่งแสดงว่านิสิตปริญญาโทไม่มีความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพาศิปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในเรื่องการมีศรัทธาในสตีปัญญา และความสามารถของมนุษย์ (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.1)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.1 ความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติ
ที่เห็นประชาธิปไตย

ประเด็นศึกษา	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเียงเบน มาตรฐาน	ค่า t	ระดับ นัยสำคัญ
หลักการประชาธิปไตย		4.71	0.45		
	317			20.47	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ		4.04	0.42		
การมีศรัทธาในมนุษย์		4.68	0.50		
	317			30.75	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ		3.51	0.56		
เสรีภาพ		4.54	0.54		
	317			10.96	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ		4.10	0.50		
ความเสมอภาค		4.66	0.47		
	317			10.97	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ		4.27	0.52		

**ค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เสรีภาพ

จากการศึกษาพบว่า นิสิตปริญญาโท จะมีทัศนคติที่สนับสนุนซึ่งหลักการและการประพฤติ ปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในด้านเสรีภาพในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.54 และ 4.10 ตามลำดับ) แต่เมื่อพิจารณาถึงระดับความแตกต่างทางสถิติแล้ว พบว่า มีความแตกต่างระหว่างการสนับสนุนซึ่งหลักการประชาธิปไตย ก็มีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.00) ซึ่งแสดงว่า นิสิตปริญญาโท ไม่มีความสอดคล้องระหว่างความ เชื่อหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยด้านเสรีภาพ (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.1)

ความเสมอภาค

ผลการศึกษา พบว่า นิสิตปริญญาโท มีทัศนคติที่สนับสนุนซึ่งหลักการประชาธิปไตยด้านความเสมอภาคในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.66) และมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับสูงเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย = 4.27) แต่เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างทางสถิติ พบว่า มีความแตกต่างระหว่างความ เชื่อหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.00) ซึ่งแสดงว่า นิสิตปริญญาโท ไม่มีความสอดคล้องระหว่างความ เชื่อในหลักการ กับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยด้านความเสมอภาค (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.1)

ดังนั้น จากผลของการศึกษาจึงเป็นการยอมรับสมมุติฐานที่ว่า นิสิตปริญญาโท ไม่มีความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย โดยจะสนับสนุนซึ่งหลักการมากกว่ามีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย ผลของการศึกษา แสดงว่า นิสิตปริญญาโท จะมีความแตกต่างระหว่างการสนับสนุนซึ่งหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลของการศึกษาจะสอดคล้องกับการศึกษาของ Prothro และ Grigg ที่พบว่า ไม่มีความสอดคล้องในคุณค่าที่เป็นประชาธิปไตย โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษา

จะสนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตย มากกว่าจะมีลักษณะของการประพฤติกฎีปฏิบัติที่สนับสนุนซึ่งหลักการนั้น¹ และการศึกษาของ McClosky ที่ศึกษาทัศนคติของผู้ที่มีอิทธิพลทางการเมือง (political influentials) กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่ว ๆ ไป (general electorate) ก็พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาจะสนับสนุนประชาธิปไตยในเชิงหลักการในระดับที่สูงกว่าการสนับสนุนประชาธิปไตยในเชิงการประพฤติกฎีปฏิบัติ²

การที่นิลิตปริญาโท มีความแตกต่างระหว่างการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตยกับการมีการประพฤติกฎีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย จนเกิดความไม่สอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎีปฏิบัติ นั้น สาเหตุของความแตกต่างดังกล่าวอาจมาจากค่านิยมบางประการของสังคมไทยที่นิลิตยังคงยึดถืออยู่ คือลักษณะของความเป็นปัจเจกชนนิยม (individualism) และมีลักษณะของการเล็งผลปฏิบัติ (pragmatism) ซึ่งค่านิยมของสังคมไทยเหล่านี้อาจจะทำให้นิลิตยึดถือซึ่งอุดมการณ์หรือหลักการว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ แต่การจะมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการนั้นหรือไม่ก็เป็นอีกกรณีหนึ่ง³ โดยถือว่าถ้าหากหลักการนั้นไม่ได้สอดคล้อง หรือสนองถึงผลประโยชน์ของคนเท่าที่ควรแล้วก็อาจจะไม่ปฏิบัติตามหลักการนั้น ทั้งนี้เพราะว่าถือว่าผลประโยชน์ของคนเองนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญกว่าประโยชน์ส่วนรวม⁴ การที่นิลิตปริญาโท เห็นความสำคัญของหลักการประชาธิปไตยมากกว่าจะเห็นด้วยกับการมีการประพฤติกฎีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย ก็เนื่องจากการที่เห็นว่าหลักการประชาธิปไตยนั้นเป็นสิ่งที่เหมาะสมสำหรับการปกครองของประเทศไทย จึงยอมรับและสนับสนุนต่อหลักการของประชาธิปไตยในระดับสูง แต่การที่จะปฏิบัติตามหลักการนั้น ก็จะมีการพิจารณาว่ามีผลกระทบต่อตนเองเพียงใด การที่จะมีการประพฤติกฎีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย

¹ Prothro and Grigg, "Fundamental Principle of Democracy : Bases of Agreement and Disagreement," p. 156.

² McClosky, "Consensus and ideology in American Politics," pp. 364-372.

³ อุดล วิเชียรเจริญ, "ค่านิยมในสังคมไทย," หน้า 148.

⁴ สมพงษ์ เกษมสิน, การปกครองของไทย (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2515), หน้า 24.

จึงอาจไม่เท่าเทียมต่อการสนับสนุนซึ่งหลักการ อันเป็นเหตุของความแตกต่าง
ระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎปฏิบัติ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่านิสิตปริญญาโทจะไม่มีวามสอดคล้องระหว่างหลักการกับ
การประพฤติกฎปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งอาจสรุปได้ว่า นิสิตปริญญาโทขาดปัจจัยที่สนับสนุน
การปกครองในระบบประชาธิปไตยที่มั่นคง แต่เมื่อพิจารณาถึงระดับของการสนับสนุนหลัก
การประชาธิปไตยและการมีการประพฤติกฎปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยก็พบว่า นิสิตปริญญาโท
มีทัศนคติที่สนับสนุนในหลักการและการประพฤติกฎปฏิบัติในระดับสูงแสดงว่าแม้ว่านิสิตปริญญาโท
จะไม่มีวามสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎปฏิบัติ แต่ก็มีทัศนคติที่สนับสนุนใน
หลักการและการประพฤติกฎปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับสูง อันจะมีผลต่อการมีการปก-
ครองในระบบประชาธิปไตยที่มั่นคง ซึ่งต้องการบุคคลที่นำเอาหลักการประชาธิปไตยไป
ดำเนินชีวิตประจำวัน

การที่นิสิตปริญญาโทมีทัศนคติที่สนับสนุนหลักการและการประพฤติกฎปฏิบัติที่เป็นประ-
ชาธิปไตยในระดับสูงนั้น ปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งเสริมได้แก่ การศึกษา จะเห็นได้ว่า บุคคลที่ได้รับการ
ศึกษาระดับสูงก็จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง มีความเชื่อมั่น
ในบทบาททางการเมืองสูง มีความสนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูง
กว่าบุคคลที่ได้รับการศึกษาระดับต่ำ ซึ่งปรัชญาการศึกษาในระบบประชาธิปไตย ก็มุ่งเน้นที่
จะผลิตคนให้เป็นนักประชาธิปไตยบุคคลที่ได้รับการศึกษาก็จะยิ่งมีความเป็นประชาธิปไตยซึ่ง
ผลการวิจัยของอมร ราชณรงค์¹ ที่ศึกษาทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกรัฐสภา ก็พบว่า
สมาชิกรัฐสภาที่จบการศึกษาสูงสุดตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติทางการเมือง
แบบเสรีนิยม ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ก็แสดงว่าการศึกษามีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมที่
เป็นประชาธิปไตยอย่างมาก

¹อมร ราชณรงค์, "ค่านิยมทางสังคมและทัศนคติทางการเมืองของสมาชิก

ดังนั้นแม้ผลการวิจัยจะแสดงว่านิสิตปริญญาโท ไม่มีความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย โดยจะสนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตยมากกว่ามีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย แต่ก็น่าสังเกตว่ามีระดับของการสนับสนุนหลักการและการมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับสูง อันมีผลต่อความสำเร็จในการมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีนัยในอนาคตอย่างมากร่วมกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย

จากวัตถุประสงค์และสมมุติฐานของการวิจัย ตัวแปรที่นำมาใช้ในการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย และคาดว่าจะมีผลต่อทัศนคติทางการเมือง อันจะส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัตินั้น ก็ได้กำหนดตัวแปรซึ่งเป็นปัจจัยที่นำมาศึกษาตรวจสอบไว้ 5 ประการ คือ เพศ สาขาวิชา อายุ อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งจะได้พิจารณาตามลำดับ คือ

1. เพศกับความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย

เมื่อพิจารณาถึงบทบาททางการเมืองที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่า เพศชายมักจะมีบทบาทมากกว่าเพศหญิง อาจพิจารณาได้ว่า เพศชายเป็นผู้ที่มีปัจจัยเกื้อหนุนต่อบทบาทดังกล่าวได้มากกว่า เช่น มีความสนใจมากกว่า มีความกระตือรือร้นมากกว่า หรือมีความรู้มากกว่า เป็นต้น การศึกษาของ Almond และ Verba ก็ชี้ให้เห็นว่า เพศชายโดยทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง¹ จึงเป็นไปได้ว่า เพศชายกับเพศหญิงจะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่แตกต่างกัน

¹Almond and Verba, The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations, pp. 317-331.

เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรด้านเพศต่อหลักการประชาธิปไตยแล้ว พบว่า นิสิตชาย และนิสิตหญิงต่างก็มีทัศนคติที่สนับสนุนหลักการประชาธิปไตยในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.76 และ 4.67 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.09) แสดงว่าเพศไม่มีผลต่อการมีการสนับสนุนในหลักการประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.2)

ในกรณีของทัศนคติต่อการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย ก็พบว่าทั้งนิสิตชาย และนิสิตหญิงต่างมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย 4.03 และ 4.05 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติแล้ว พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.73) แสดงว่าเพศไม่มีผลต่อการมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลใน ตารางที่ 4.3)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติ ที่เป็นประชาธิปไตยพบว่า นิสิตทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างสนับสนุนในหลักการประชาธิปไตย มากกว่ามีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยของนิสิตชาย = 4.76 ต่อ 4.03 และค่าเฉลี่ยของนิสิตหญิง = 4.67 ต่อ 4.05) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่า นิสิตทั้งสองกลุ่มจะมีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ทั้งของนิสิตชายและนิสิตหญิง มีนัยระดับ สำคัญทางสถิติ = 0.00) แสดงว่าไม่ว่า นิสิตจะเป็นชายหรือหญิง ต่างก็มีความแตกต่าง ระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ เพศจึงไม่มีผลต่อความสอดคล้องระหว่างหลักการ ประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.4)

การมีศรัทธาในสัจนิยมและความสามารถของมนุษย์

จากการศึกษาพบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงต่างก็มีทัศนคติที่สนับสนุนหลักการใน ระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.71 และ 4.65 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างต่อการสนับสนุน ซึ่งหลักการประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.29) แสดงว่าเพศไม่มีผลต่อการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตยด้านการมีสิทธิในสติปัญญา และความสามารถของมนุษย์แตกต่างกัน (ดูข้อมูล ในตารางที่ 4.2)

ต่อกรณีทัศนคติต่อการประพฤติปฏิบัติ พบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงต่างก็มีการประพฤติ ปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.46 และ 3.56 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติแล้ว พบว่าไม่มีความแตกต่างในด้านการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.12) แสดงว่าเพศไม่มีผลต่อการมีประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย ด้านการมีสิทธิในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.3)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ พบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงต่างก็สนับสนุนในหลักการประชาธิปไตย มากกว่าที่จะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยของนิสิตชาย = 4.71 ต่อ 3.46 และค่าเฉลี่ยของนิสิตหญิง = 4.65 ต่อ 3.56) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่านิสิตทั้ง 2 กลุ่มจะมีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ = 0.05 (ค่า t ของนิสิตชายและนิสิตหญิงต่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.00) แสดงว่าไม่ว่านิสิตจะเป็นชายหรือเป็นหญิงต่างก็มีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ เพศจึงไม่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างหลักการประชาธิปไตย กับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย ด้านการมีสิทธิในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์ (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.4)

เสรีภาพ

จากการศึกษาพบว่านิสิตชายและนิสิตหญิงต่างก็มีทัศนคติที่สนับสนุนในหลักการด้านเสรีภาพในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.60 และ 4.48 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติแล้ว พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.05) แสดงว่าเพศมีผลทำให้การสนับสนุนซึ่งหลักการที่เป็นประชาธิปไตยด้านเสรีภาพแตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.2)

ต่อกรณีทัศนคติด้านการประพศติปฏิบัติ พบว่านิสิตชายจะมีการประพศติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยด้วยค้ำเสรีภาพในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.12) แต่ นิสิตหญิงจะมีการประพศติปฏิบัติในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย 4.06) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติแล้ว พบว่าไม่มีความแตกต่างในการประพศติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.29) แสดงว่าเพศไม่มีผลทำให้มีการประพศติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยด้วยค้ำเสรีภาพแตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.3)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพศติปฏิบัติ พบว่า นิสิตชาย และ นิสิตหญิงต่างก็สนับสนุนในหลักการประชาธิปไตยมากกว่าที่จะมีการประพศติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยของนิสิตชาย = 4.60 ต่อ 4.12 และค่าเฉลี่ยของนิสิตหญิง = 4.48 ต่อ 4.06) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่านิสิตทั้งสองกลุ่มจะมีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพศติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตชายและนิสิตหญิง มีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่าไม่ว่า นิสิตชายหรือนิสิตหญิงต่างก็มีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพศติปฏิบัติ เพศจึงไม่มีผลต่อความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพศติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยด้วยค้ำเสรีภาพ (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.4)

ความเสมอภาค

จากการศึกษาพบว่านิสิตชายและนิสิตหญิงต่างก็มีทัศนคติที่สนับสนุนในหลักการค้ำความเสมอภาคในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.66 และ 4.67 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.93) ซึ่งแสดงว่าเพศไม่มีผลทำให้การสนับสนุนซึ่งหลักการค้ำความเสมอภาคแตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.2)

ต่อกรณีทัศนคติด้านการประพศติปฏิบัติ พบว่า นิสิตปริญญาโททั้งชายและหญิงต่างมีการประพศติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.20 และ 4.34 ตามลำดับ) แต่เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติแล้ว พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติระหว่างเพศชายกับเพศหญิงในการมีการประพฤติปฏิบัติด้านความเสมอภาค มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.02) ซึ่งผลของการศึกษาแสดงว่าเพศมีผลทำให้การประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยแตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.3)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ พบว่า ทั้งนิสิตชายและนิสิตหญิง ต่างก็สนับสนุนหลักการมากกว่าที่จะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยของนิสิตชาย = 4.66 ต่อ 4.20 และค่าเฉลี่ยของนิสิตหญิง = 4.67 ต่อ 4.34) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่านิสิตชายกับนิสิตหญิงต่างก็มีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตชายและนิสิตหญิง ต่างมีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่าไม่ว่านิสิตชายหรือนิสิตหญิง ก็จะมี ความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ เพศจึงไม่มีผลต่อความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยด้านความเสมอภาค (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.4)

ดังนั้น จากผลของการศึกษา แสดงว่า เพศจะไม่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติต่อการสนับสนุนซึ่งหลักการประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในประเด็นของหลักการด้านเสรีภาพกลับพบว่า เพศจะทำให้เกิดความแตกต่างในการสนับสนุนหลักการด้านเสรีภาพ โดยเพศชายจะสนับสนุนหลักการด้านนี้มากกว่าเพศหญิง และเมื่อพิจารณาถึงทัศนคติต่อการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย ก็พบว่าเพศไม่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการประพฤติปฏิบัติแต่อย่างใดก็ในประเด็นของความเสมอภาค ก็พบว่า เพศจะทำให้เกิดความแตกต่างในการประพฤติปฏิบัติด้านความเสมอภาค โดยเพศหญิงจะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในประเด็นนี้มากกว่าเพศชาย

การศึกษายังชี้ให้เห็นว่า นิสิตปริญญาโทจะยังคงมีทัศนคติที่แตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย แม้ว่าจะนำตัวแปรด้านเพศมาศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งแสดงว่าตัวแปรด้านเพศไม่มีผลทำให้ความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่มีอยู่เปลี่ยนแปลงไป เพศจึงไม่มีอิทธิพลต่อความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย จึงเป็นการปฏิเสธสมมุติฐานที่ว่า นิสิตปริญญาโท

เพศชาย จะมีความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการระพุดตปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย แตกต่างจากนิสิตหญิง

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบการสนับสนุนหลักการที่เป็นประชาธิปไตย จำนวนกโดยเพศ

ประเด็นศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่า เฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน	ค่า t	ระดับ นัยสำคัญ
หลักการประชาธิปไตย	ชาย	153	4.76	0.43	1.72	0.09
	หญิง	164	4.67	0.47		
การมีศรัทธาในมนุษย์	ชาย	153	4.71	0.47	1.07	0.29
	หญิง	164	4.65	0.52		
เสรีภาพ	ชาย	153	4.60	0.54	1.97	0.05**
	หญิง	164	4.48	0.54		
ความเสมอภาค	ชาย	153	4.66	0.48	-0.08	0.93
	หญิง	164	4.67	0.47		

**ค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบการประพฤติกฎีที่เป็นประชาติปโดย จำนวนโดยเพศ

ประเด็นศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่า เฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตร- ฐาน	ค่า t	ระดับ นัยสำคัญ
การประพฤติกฎี ที่เป็นประชาติปโดย	ชาย	153	4.03	0.42	-0.34	0.73
	หญิง	164	4.05	0.41		
การมีศรัทธาในภพพหุ	ชาย	153	3.46	0.60	-1.56	0.12
	หญิง	164	3.56	0.51		
เสรีภาพ	ชาย	153	4.12	0.51	1.07	0.29
	หญิง	164	4.06	0.53		
ความเสมอภาค	ชาย	153	4.20	0.52	-2.40	0.02**
	หญิง	164	4.34	0.51		

**ค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.4 ความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ
ที่เป็นประชาธิปไตย จำนวนคนเพศ

ประเด็นศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่า เฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตร- ฐาน	ค่า t	ระดับ นัยสำคัญ
ประเด็นศึกษา	หลักการประชาธิปไตย		4.76	0.43		
	ชาย	153			15.89	0.00**
	การประพฤติปฏิบัติ		4.03	0.42		
หลักการประชาธิปไตย	หญิง	164	4.67	0.47	13.29	0.00**
	การประพฤติปฏิบัติ		4.05	0.41		
การมีศรัทธาในมนุษย์	ชาย	153	4.71	0.47	23.30	0.00**
	การประพฤติปฏิบัติ		3.46	0.60		
การมีศรัทธาในมนุษย์	หญิง	164	4.65	0.52	20.52	0.00**
	การประพฤติปฏิบัติ		3.56	0.51		

(มีต่อ)

ตารางที่ 4.4 ต่อ

เสรีภาพ			4.60	0.54		
	ชาย	153			8.01	0.00**
การประพฤตฺิปฏิบัติ			4.12	0.51		
เสรีภาพ			4.48	0.54		
	หญิง	164			7.51	0.00**
การประพฤตฺิปฏิบัติ			4.06	0.53		
ความเสมอภาค			4.66	0.48		
	ชาย	153			9.01	0.00**
การประพฤตฺิปฏิบัติ			4.20	0.52		
ความเสมอภาค			4.67	0.47		
	หญิง	164			7.51	0.00**
การประพฤตฺิปฏิบัติ			4.34	0.51		

** ค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการศึกษาพบว่า เพศไม่มีผลทำให้นิสัยปรีดญาโชนับสนุนในหลักการประชาธิปไตย และการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า เพศชายมีทัศนคติทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย และมีพฤติกรรมที่ส่งเสริมการปกครองในระบบประชาธิปไตยมากกว่าเพศหญิง เช่น วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวร¹ ศึกษาทัศนคติทางการเมืองและความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของนิสิตปรีดญาโชน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พบว่าเพศชายจะมีทัศนคติทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย และมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองสูงกว่าเพศหญิง ไกรวุธ จิระบุตร² ซึ่งได้ศึกษาทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทยพบว่า นักศึกษาชายจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย มีความสำนึกในหน้าที่พลเมือง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความกระตือรือร้นเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาหญิง

อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้ พบว่านิสิตชายจะสนับสนุนในหลักการมากกว่านิสิตหญิง และจะสนับสนุนมากกว่าจนเกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในหลักการเสรีภาพ แต่เพศหญิงจะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่าเพศชาย และระดับของการประพฤติปฏิบัติจะมากกว่า จนเกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการประพฤติปฏิบัติด้านความเสมอภาค การที่นิสิตชายสนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตยมากกว่านิสิตหญิง อาจเกิดจากความเชื่อที่ว่าการเมืองเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อน และต้องใช้ความสามารถสูงในการให้ได้ว่าซึ่งอำนาจและอิทธิพลต่าง ๆ³ ดังนั้นผู้ที่จะต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวทางการเมือง จึงต้องเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็งอดทนทั้งร่างกายและจิตใจ และสังคมไทยก็ถือว่าเพศชายเป็นเพศที่เข้มแข็งกว่า จึงเป็นแนวโน้มที่ทำให้เพศชายมีความสนใจและเข้าไปยุ่งเกี่ยวทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง เพศชายจึงมักมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาก

¹ วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวร, "วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาในระดับปริญญาโทของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์," หน้า 82.

² ไกรวุธ จิระบุตร, "ทัศนคติทางการเมืองของนิสิต...", หน้า 108-136.

³ Howard W. Wriggin, The Ruler's Imperative: Strategies for Political Survival in Asia and Africa (New York and London : Columbia University Press, 1969), pp.9-10.

กว่าเพศหญิง ดังเช่นงานวิจัยของชโล ไบเจอร์¹ ที่พบว่าผู้นำเยาวชนที่เป็นชายมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของผู้แทนราษฎรดีกว่าผู้นำเยาวชนที่เป็นเพศหญิง หรือวิภากรณ์ ปราโมช ๗ อุษุยา² พบว่าเพศชายมีความรู้ความเข้าใจในระบอบการเมืองแบบรัฐสภามากกว่าเพศหญิง ซึ่งผล งานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ ที่นิสิตชายมีความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยมากกว่านิสิตหญิง จึงทำให้มีการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตยมากกว่านิสิตหญิง

แต่การที่นิสิตหญิงมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่านิสิตชาย โดยเฉพาะด้านความเสมอภาค ก็เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญแก่เพศชายมากกว่าเพศหญิงอย่างมาก ดังมีสุภาษิตที่ว่า "ชายเป็นข้างเท้าหน้า หญิงเป็นข้างเท้าหลัง" จึงทำให้เพศชายเป็นเพศที่ได้รับอภิสิทธิ์ต่าง ๆ มากกว่าเพศหญิง เช่น การทำนิตกรรม การสมรส อีกทั้งพฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคมก็เปิดโอกาสแก่เพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ได้ให้ความสำคัญแก่เพศหญิงอย่างเท่าเทียม การได้รับอภิสิทธิ์ต่าง ๆ จึงน่าจะส่งผลให้เพศชายมีลักษณะของการประพฤติปฏิบัติด้านเสมอภาคที่เป็นประชาธิปไตย น้อยกว่าเพศหญิง อีกทั้งเพศหญิงก็รู้ถึงความไม่เสมอภาคทางสังคม จึงให้การสนับสนุนต่อการมีการประพฤติปฏิบัติด้านความเสมอภาคจนเกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ชโล ไบเจอร์, "ความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำเยาวชนชนบท," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 123-125.

² วิภากรณ์ ปราโมช ๗ อุษุยา, "ทัศนคติทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจ และความสนใจในการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร วันที่ 4 เมษายน 2519," หน้า 101-102.

2. สาขาวิชากับความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตย กับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย

สาขาวิชาที่ศึกษาจะเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อการมีทัศนคติทางการเมืองของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษานั้น ระบบการเรียนการสอนและหลักสูตรในแต่ละสาขาวิชาที่ได้กำหนดไว้จะมีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมืองของผู้ที่ศึกษาล้ำหลึงหรือแตกต่างกันได้ เนื่องจากการเรียนการสอนแต่ละสาขาวิชาจะให้ความชำนาญพิเศษที่แตกต่างกัน เช่น นักศึกษาทางสังคมศาสตร์ก็จะมีเนื้อหาการเรียนการสอน การอบรมกลุ่มเถลไถลในด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างไปจากนิสิตนักศึกษาที่เรียนด้านวิทยาศาสตร์หรืออื่น ๆ

เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรด้านสาขาวิชาแล้ว พบว่า นิสิตปริญญาโททั้งสาขาวิทยาศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ต่างมีทัศนคติที่สนับสนุนหลักการประชาธิปไตยในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.72 และ 4.71 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ แล้ว พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.86) แสดงว่าการเรียนการสอนไม่ว่าในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ หรือสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ไม่มีผลทำให้การสนับสนุนในหลักการประชาธิปไตยแตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.5)

ในประเด็นของการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย พบว่านิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ จะมีทัศนคติต่อการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.95) แต่นิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.13) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่า สาขาวิชามีผลทำให้นิสิตมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยแตกต่างกัน โดยนิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่านิสิต สาขาวิทยาศาสตร์ (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.6)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยแล้ว พบว่านิสิตทั้งสาขาวิทยาศาสตร์และสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ต่างก็สนับสนุนในหลักการประชาธิปไตยมากกว่ามีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยของนิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ = 4.72 ต่อ 3.95 และค่าเฉลี่ยของนิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ = 4.71 ต่อ 4.13) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าทั้งนิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ และนิสิตสาขาสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ ต่างก็มีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตสาขาวิทยาศาสตร์และนิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ต่างมีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่าไม่ว่านิสิตปริญญาโทจะเรียนในสาขาวิชาใด ก็จะมี ความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ สาขาวิชาที่เรียนจึงไม่มีผลต่อความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.7)

การมีศรัทธาในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์

จากการศึกษา พบว่านิสิตสาขาวิทยาศาสตร์และนิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ต่างก็มีทัศนคติที่สนับสนุนต่อหลักการการมีศรัทธาในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.71 และ 4.64 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.22) แสดงว่าสาขาวิชาที่เรียนไม่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างต่อการสนับสนุนซึ่งหลักการมีศรัทธาในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.5)

ในด้านทัศนคติต่อการประพฤติปฏิบัติพบว่า แม้ว่านิสิตทั้งสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในด้านการมีความ ศรัทธาในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.44 และ 3.58) แต่เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติแล้ว พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.02) แสดงว่าสาขาวิชาไม่มีผล ให้นิสิตมีการประพฤติปฏิบัติที่แตกต่างกัน โดยนิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มนุษยศาสตร์มีการ ประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่านิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.6)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการ กับการประพฤติปฏิบัติด้านการมีศรัทธาในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์ พบว่า ไม่ว่านิสิตจะเรียนในสาขาวิชาใด จะสนับสนุนในหลักการประชาธิปไตยมากกว่ามีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยของนิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ = 4.71 ต่อ 3.44 และค่าเฉลี่ยนิสิตสาขาสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ = 4.64 ต่อ 3.58) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติแล้ว พบว่าทั้ง นิสิตสาขาวิทยาศาสตร์และนิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีความแตกต่างระหว่าง หลักการกับการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตทั้งสองกลุ่มมีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่าไม่ว่านิสิตจะเรียนในสาขาวิชาใดก็จะมี ความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ สาขาวิชาที่เรียนจึงไม่มีผลต่อการมี ความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตย กับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยใน ด้านการมีศรัทธาในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์ (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.7)

เสรีภาพ

จากการศึกษาพบว่า นิสิตสาขาวิทยาศาสตร์และสาขาสังคมศาสตร์และมนุษย-ศาสตร์ ต่างมีทัศนคติที่สนับสนุนหลักการด้านเสรีภาพในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.54) ซึ่งเมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติก็พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.99) แสดงว่า สาขาวิชาที่เรียนไม่มีผลทำให้เกิดการสนับสนุนหลักการเสรีภาพแตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.5)

ประเด็นทัศนคติต่อการประพฤติปฏิบัติด้านเสรีภาพ พบว่านิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ มีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.93) ส่วนนิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยใน ระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.23) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่า มีความแตกต่าง ในการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ

= 0.00) แสดงว่า สาขาวิชาที่เรียนแตกต่างกันจะมีผลทำให้การประพฤติกฎิบัติที่แตกต่างกัน โดย นิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีการประพฤติกฎิบัติที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่านิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ (ดูข้อมูลตารางที่ 4.6)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการ กับการประพฤติกฎิบัติด้านเสรีภาพ พบว่านิสิตทั้งสองกลุ่ม ต่างสนับสนุนซึ่งหลักการมากกว่ามีการประพฤติกฎิบัติที่เป็นไปตามหลักการนั้น (ค่าเฉลี่ยของนิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ = 4.54 ต่อ 3.93 และค่าเฉลี่ยของนิสิตสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ = 4.54 ต่อ 4.23) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติพบว่าทั้งนิสิตสาขาวิทยาศาสตร์และสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ต่างมีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎิบัติที่เป็นประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตทั้งสองกลุ่ม มีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่าไม่ว่านิสิตจะเรียนในสาขาวิชาใดก็มีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎิบัติสาขาวิชาที่เรียน จึงไม่มีผลต่อการมีความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.7)

ความเสมอภาค

จากการศึกษาพบว่า นิสิตสาขาวิทยาศาสตร์และนิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ต่างก็สนับสนุนซึ่งหลักการด้านเสมอภาคในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.65 และ 4.68 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.52) แสดงว่าสาขาวิชาที่เรียนไม่มีผลทำให้การสนับสนุนซึ่งหลักการประชาธิปไตยแตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.5)

ในประเด็นการประพฤติกฎิบัติ พบว่า นิสิตสาขาวิทยาศาสตร์สนับสนุนการประพฤติกฎิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับสูง เช่นเดียวกับนิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (ค่าเฉลี่ย = 4.29 และ 4.26 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.62) แสดงว่า การเรียนในสาขาวิชาที่ต่างกันไม่มีผลทำให้การประพฤติกฎิบัติด้านความเสมอภาคตก

ต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.6)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยโดยด้านความเสมอภาคพบว่านิสิตทั้งสาขาวิทยาศาสตร์และสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ต่างก็สนับสนุนซึ่งหลักการประชาธิปไตยมากกว่ามีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยของนิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ = 4.65 ต่อ 4.29 และค่าเฉลี่ยของนิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ = 4.68 ต่อ 4.26) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติแล้ว พบว่า มีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตทั้งสองกลุ่มมีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่าไม่ว่านิสิตจะเรียนในสาขาวิชาใดก็มีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ สาขาวิชาจึงไม่มีผลต่อการมีความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.7)

จากผลของการศึกษา แสดงว่า นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาที่ต่างกันจะไม่มีผลทำให้มีทัศนคติที่สนับสนุนซึ่งหลักการประชาธิปไตยแตกต่างกัน แต่การเรียนในสาขาวิชาที่ต่างกัน จะมีผลทำให้มีทัศนคติต่อการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน โดยนิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยสูงกว่านิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ ซึ่งความต่างต่างกันนี้ จะพบทั้งในประเด็นของการมีศรัทธาในสติปัญญา และความสามารถของมนุษย์กับเสรีภาพ แต่จะไม่มีความแตกต่างกันในประเด็นของความเสมอภาค

ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่า นิสิตปริญญาโทจะยังคงมีทัศนคติที่แตกต่างกันระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย แม้ว่าจะนำตัวแปรด้านสาขาวิชามาศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งแสดงว่าตัวแปรด้านสาขาวิชาไม่มีผลทำให้ความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่มีอยู่เปลี่ยนแปลงไป สาขาวิชาจึงไม่มีอิทธิพลกับความสอดคล้องระหว่างประชาธิปไตยหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย จึงเป็นการปฏิเสธสมมุติฐานที่ว่า นิสิตปริญญาโทสาขาวิทยาศาสตร์จะมีความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย แตกต่างจากนิสิตสาขาสังคมศาสตร์

ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบการสนับสนุนหลักการที่เป็นประชาธิปไตย
จำนวนคณาจารย์สาขาวิชาที่เรียน

ประเด็นศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่า เฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน	ค่า t	ระดับ นัยสำคัญ
หลักการประชาธิปไตย	วิทยาศาสตร์	152	4.72	0.45	0.16	0.86
	สังคมศาสตร์					
	มนุษยศาสตร์	165	4.71	0.46		
การมีศรัทธาในมนุษย์	วิทยาศาสตร์	152	4.71	0.46	1.22	0.22
	สังคมศาสตร์					
	มนุษยศาสตร์	165	4.64	0.53		
เสรีภาพ	วิทยาศาสตร์	152	4.54	0.54	0.00	0.99
	สังคมศาสตร์					
	มนุษยศาสตร์	165	4.54	0.55		
ความเสมอภาค	วิทยาศาสตร์	152	4.65	0.48	-0.64	0.52
	สังคมศาสตร์					
	มนุษยศาสตร์	165	4.68	0.47		

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบการประพฤติดุสิตที่เป็นวิชาชีพโดย
จำนวนโดยสาขาที่เรียน

ประเด็นศึกษา	ตัวแปร	จำนวน	ค่า ตัวอย่าง	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน	ค่า t	ระดับ นัยสำคัญ
การประพฤติดุสิต ที่เป็นวิชาชีพ	วิทยาศาสตร์	152	3.95	0.30	-3.94	0.00**
	สังคมศาสตร์					
	มนุษยศาสตร์	165	4.13	0.48		
การมีศรัทธาในมนุษย์	วิทยาศาสตร์	152	3.44	0.50	-2.28	0.02**
	สังคมศาสตร์					
	มนุษยศาสตร์	165	3.58	0.60		
เสรีภาพ	วิทยาศาสตร์	152	3.93	0.45	-5.36	0.00**
	สังคมศาสตร์					
	มนุษยศาสตร์	165	4.23	0.55		
ความเสมอภาค	วิทยาศาสตร์	152	4.29	0.47	0.49	0.62
	สังคมศาสตร์					
	มนุษยศาสตร์	165	4.26	0.56		

** ค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.7 ความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย
จำนวนโดยสาขาวิชา

ประเด็นศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่า เฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน	ค่า t	ระดับ นัยสำคัญ
หลักการประชาธิปไตย			4.72	0.45		
	วิทยาศาสตร์	152			18.23	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			3.95	0.30		
หลักการประชาธิปไตย			4.71	0.46		
	สังคมศาสตร์- มนุษยศาสตร์	165			11.95	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			4.13	0.48		
การมีศรัทธาในมนุษย์			4.71	0.46		
	วิทยาศาสตร์	152			25.72	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			3.44	0.50		
การมีศรัทธาในมนุษย์			4.64	0.53		
	สังคมศาสตร์- มนุษยศาสตร์	165			19.11	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			3.58	0.60		

(มีต่อ)

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

เสรีภาพ		4.54	0.54		
	วิทยาศาสตร์	152		10.18	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ		3.93	0.45		
เสรีภาพ		4.54	0.55		
	สังคมศาสตร์-	165		5.79	0.00**
	มนุษยศาสตร์				
การประพฤติปฏิบัติ		4.25	0.55		
ความเสมอภาค		4.65	0.48		
	วิทยาศาสตร์	152		6.69	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ		4.29	0.47		
ความเสมอภาค		4.68	0.47		
	สังคมศาสตร์-	165		8.87	0.00**
	มนุษยศาสตร์				
การประพฤติปฏิบัติ		4.26	0.56		

**ค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สิ่งที่น่าสนใจจากผลของการศึกษาวิจัย พบว่า นิสิตทั้งสองสาขาวิชาต่างก็มีทัศนคติที่สนับสนุนในหลักการประชาธิปไตยในระดับสูงเช่นเดียวกัน ซึ่งแสดงว่า นิสิตทั้งสองสาขา วิชามีความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยเป็นอย่างดี อันน่าจะเป็นผลของการศึกษาที่ทำให้นิสิตทั้งสองสาขา มีความสนใจทางการเมืองจนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับสูง แต่เมื่อพิจารณาถึงทัศนคติด้านการประพฤตินิสิตที่เป็นประชาธิปไตยแล้วกลับพบว่า นิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีทัศนคติด้านการประพฤตินิสิตที่เป็นประชาธิปไตยสูงกว่า นิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ จนเกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การที่นิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีทัศนคติด้านการประพฤตินิสิตที่เป็นประชาธิปไตยสูงกว่า นิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก วิชาในสาขาสังคมศาสตร์มีข้อสรุปที่ไม่แน่นอน จึงมีการอภิปรายถกเถียงหาข้อสรุปตลอดเวลา จึงเป็นการฝึกหัดการแสดงความคิดเห็น การกระทำที่ใช้เหตุผล จนมีผลกระทบต่อทัศนคติด้านการประพฤตินิสิต ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ก็สอดคล้องกับผลงานวิจัยของไกรวุธ จิระบุตร¹ ที่พบว่า นิสิตนักศึกษาทางสังคมศาสตร์มักจะมีควมสำนึกในหน้าที่พลเมือง และสนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า นิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ หรือ Metta Spencer² ที่ศึกษาทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษาในอินเดียพบว่า นักศึกษาทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีความสนใจทางการเมืองและมีลักษณะสังคมนิยมมากกว่า นักศึกษาทางวิทยาศาสตร์

การศึกษาแม้ว่าจะส่งผลทำให้ นิสิตทั้งสองสาขาวิชา มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในระดับสูง แต่การที่สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้

¹ไกรวุธ จิระบุตร, "ทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทย," หน้า 195-247.

²Metta Spencer, "Professional, Scientific, an Intellectual Students in India," Student Politic ed. Seymour M. Lipset, (New York : Basic Books, 1967), p.358; อ้างใน ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ, ทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษา : การศึกษาเชิงประจักษ์ในกระบวนการสังคม ประกิดการเมือง (กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526), หน้า 23.

เปิดโอกาสให้นิสิตแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง มีกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการเมือง จึงทำให้นิสิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย มากกว่านิสิตสาขาวิทยาศาสตร์ ระบบการเรียนการสอนจึงน่าที่จะเปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับ การศึกษาได้ฝึกฝนตนเอง โดยมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น รู้จักการใช้เหตุผล ได้มีกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการเมืองในระบบประชาธิปไตย ก็จะสามารถทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษา มีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น อันจะเป็นการส่งเสริมการปกครองในระ บอบประชาธิปไตย ที่ต้องการบุคคลที่มีความเป็นประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิต

3. อายุกับความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ ที่เป็นประชาธิปไตย

อายุจะมีความ เกี่ยวข้องกับทัศนคติทางการเมืองของบุคคล โดยอายุจะเป็น เครื่องชี้ว่าบุคคลผู้นั้นมีประสบการณ์หรือผ่านการเรียนรู้ทางสังคมมานานเท่าใด ซึ่งการ เรียนรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมานี้ ย่อมส่งผลให้บุคคลมีความรู้ความ เข้าใจและทัศนคติต่อ เรื่องต่าง ๆ แตกต่างกันไป ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมาก็ เชื่อกันว่าคนยิ่งมีอายุมากขึ้นก็ ยิ่งจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบอนุรักษนิยมมากขึ้น ความแตกต่างในระดับของอายุจึงมีผล ต่อความแตกต่างในทัศนคติทางการเมืองของบุคคล

เพื่อเป็นการพิสูจน์สมมุติฐานที่ว่า นิสิตที่มีอายุน้อยกับนิสิตที่มีอายุมากจะมีความ สอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตย กับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยแตกต่างกัน การศึกษาวิจัยนี้จึงได้แบ่งนิสิตปริญญาโทออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอายุน้อย ซึ่งเป็น นิสิตปริญญาโทที่มีอายุระหว่าง 20-25 ปี จำนวน 162 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 51.1 กับ กลุ่มที่มีอายุมาก ซึ่งเป็นนิสิตปริญญาโทที่มีอายุตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป จำนวน 155 คน หรือคิด เป็นร้อยละ 48.9

เมื่อนำตัวแปรด้านอายุมาศึกษาวิเคราะห์ พบว่านิสิตปริญญาโทกลุ่มที่มีอายุน้อยจะ มีทัศนคติที่สนับสนุนในหลักการประชาธิปไตยต่ำกว่านิสิตกลุ่มที่มีอายุมาก แต่นิสิตทั้งสองกลุ่ม ต่างก็สนับสนุนหลักการประชาธิปไตยในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.65 และ 4.78 ตามลำ

ดับ) เมื่อ พิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.01) แสดงว่าอายุมีผลทำให้นิสัยสนับสนุนในหลักการประชาธิปไตยแตกต่างกัน โดยนิสัยที่มีอายุมากจะสนับสนุนในหลักการประชาธิปไตยมากกว่านิสัยที่มีอายุน้อย (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.8)

ในประเด็นทัศนคติด้านการประพฤติปฏิบัติ พบว่านิสัยกลุ่มที่มีอายุน้อยและกลุ่มที่มีอายุมากจะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.01 และ 4.08 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติแล้ว พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.13) ซึ่งแสดงว่าอายุไม่มีผลต่อการมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยแตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.9)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติพบว่า นิสิตทั้งกลุ่มที่มีอายุน้อย และกลุ่มที่มีอายุมากจะสนับสนุนในหลักการประชาธิปไตยมากกว่ามีการประพฤติปฏิบัติที่เป็น ประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยกลุ่มที่มีอายุน้อย = 4.65 ต่อ 4.01 และค่าเฉลี่ยกลุ่มที่มีอายุมาก = 4.78 ต่อ 4.08) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่า ทั้ง นิสิตกลุ่มที่มีอายุน้อยและนิสัยกลุ่มที่มีอายุมาก ต่างก็มีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสัยทั้งสองกลุ่มมีระดับนัยสำคัญ = 0.000) แสดงว่านิสัยปริญญาโทจะมีอายุน้อยเพียงใดก็มีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ อายุจึงไม่มีผลต่อความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.10)

การมีศรัทธาในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์

จากการศึกษาพบว่า นิสิตทั้งกลุ่มที่มีอายุน้อยและกลุ่มที่มีอายุมาก ต่างมีทัศนคติที่สนับสนุนต่อหลักการการมีศรัทธาในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.64 และ 4.72 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.15)

แสดงว่าอายุไม่มีผลทำให้เกิดการสนับสนุนต่อหลักการการมีศรัทธาในสติปัญญา และความสามารถของ มนุษย์แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.8)

ในประเด็นที่สนใจคือการประพาศปฏิบัติ พบว่านิสิตทั้งกลุ่มที่มีอายุน้อยและกลุ่มที่มีอายุมาก มีการประพาศปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.49 และ 3.54 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.39) แสดงว่าอายุไม่มีผลทำให้เกิดการประพาศปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในด้านการมีศรัทธาในสติปัญญา และความสามารถของมนุษย์แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.9)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพาศปฏิบัติ พบว่านิสิตทั้งสองกลุ่ม ล้วนแต่สนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตยมากกว่าจะมีการประพาศปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีอายุน้อย = 4.64 คอ 3.49 และค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีอายุมาก = 4.72 คอ 3.54) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติพบว่านิสิตทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพาศปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตทั้งสองกลุ่มมีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่าระดับอายุของนิสิตไม่มีผลต่อความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพาศปฏิบัติ โดยไม่ว่านิสิตจะมีอายุในระดับใดก็จะมี ความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพาศปฏิบัติเสมอ (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.10)

เสรีภาพ

จากการศึกษา พบว่านิสิตกลุ่มที่มีอายุน้อยและกลุ่มที่มีอายุมากล้วนมีทัศนคติที่สนับสนุนต่อหลักการเสรีภาพในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.53 และ 4.56 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติพบว่าไม่มีความแตกต่างในการสนับสนุนต่อหลักการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.62) แสดงว่าอายุไม่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการสนับสนุนต่อหลักการเสรีภาพ (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.8)

ในประเด็นทัศนคติต่อการประพฤติปฏิบัติ พบว่านิสิตที่มีอายุน้อยจะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.04) ส่วนนิสิตที่อายุมากจะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.14) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.09) แสดงว่าอายุก็ไม่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยด้านเสรีภาพ (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.9)

ส่วนทัศนคติเมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการ กับการประพฤติปฏิบัติ ด้านเสรีภาพ พบว่านิสิตทั้งสองกลุ่ม ต่างสนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตยมากกว่ามีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีอายุน้อย = 4.53 ต่อ 4.04 และค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีอายุมาก = 4.56 ต่อ 4.14) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าทั้งสองกลุ่มที่มีอายุน้อยและกลุ่มที่มีอายุมาก มีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตทั้งสองกลุ่มมีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่าระดับอายุที่แตกต่างกันไม่มีผลทำให้ความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่แตกต่างกัน โดยไม่ว่านิสิตจะมีอายุระดับใดก็จะมี ความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.10)

ความเสมอภาค

จากการศึกษาวิจัย พบว่านิสิตกลุ่มที่มีอายุน้อยจะมีทัศนคติสนับสนุนหลักการความเสมอภาคในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.62) เช่นเดียวกับกลุ่มที่มีอายุมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.70) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.13) แสดงว่าอายุไม่มีผลต่อความแตกต่างในการสนับสนุนหลักการความเสมอภาค (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.8)

ส่วนทัศนคติด้านการประพฤติปฏิบัติ พบว่านิสิตทั้งสองกลุ่มมีการประพฤติปฏิบัติด้านเสมอภาคที่เป็นประชาธิปไตยในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.32 และ 4.23 ในกลุ่มที่มีอายุน้อยและกลุ่มที่มีอายุมากตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.16) แสดงว่าอายุไม่มีผลต่อการประพฤติกฎบัตรด้านความเสมอภาคที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.9)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎบัตร พบว่านิสิตทั้งสองกลุ่มต่างก็สนับสนุนในหลักการมากกว่า จะมีการประพฤติกฎบัตรด้านความเสมอภาคที่เป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยของนิสิตกลุ่มที่มีอายุน้อย = 4.62 ต่อ 4.32 และค่าเฉลี่ยของนิสิตกลุ่มที่มีอายุมาก = 4.70 ต่อ 4.23) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติพบว่านิสิตทั้งสองกลุ่มที่มีอายุน้อยและกลุ่มที่มีอายุมาก มีความแตกต่างระหว่างการสนับสนุนหลักการกับการประพฤติกฎบัตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตทั้งสองกลุ่มมีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่าระดับอายุที่แตกต่างกันไม่มีผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎบัตรด้านความเสมอภาคแตกต่างกัน โดยที่นิสิตจะมีอายุระดับใดก็ยังคงมีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎบัตร (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.10)

จากผลการศึกษา แสดงว่า นิสิตที่มีระดับอายุที่แตกต่างกันจะทำให้ทัศนคติที่สนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตยแตกต่างกัน โดยนิสิตกลุ่มที่มีอายุมากจะสนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตยมากกว่านิสิตกลุ่มที่มีอายุน้อย แต่ก็พบว่าความสัมพันธ์ต่อหลักการด้านต่าง ๆ ที่เป็นประชาธิปไตยคือหลักการด้านการมีเสรีภาพในสติปัญญา และความสามารถของมนุษย์ หลักการด้านเสรีภาพและหลักการด้านความเสมอภาค ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างนิสิตที่มีอายุน้อยและนิสิตที่มีอายุมาก ความแตกต่างระหว่างระดับอายุจึงมีเฉพาะต่อการสนับสนุนซึ่งหลักการประชาธิปไตยในภาพรวม แต่ในประเด็นของการประพฤติกฎบัตร นิสิตที่มีระดับอายุที่ต่างกันจะไม่มีผลแตกต่างกันในทัศนคติด้านการประพฤติกฎบัตรที่เป็นประชาธิปไตย

การศึกษายังแสดงว่านิสิตปริญญาโท จะยังมีทัศนคติที่แตกต่างระหว่างการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติกฎบัตรที่เป็นประชาธิปไตย แม้ว่าจะนำตัวแปรด้านอายุมาศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งแสดงว่าตัวแปรด้านอายุไม่มีผลทำให้ความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎบัตรที่มีอยู่เปลี่ยนแปลงไป อายุจึงไม่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎบัตรที่เป็นประชาธิปไตย จึงเป็นการปฏิเสธสมมุติฐานที่ว่า นิสิตที่มีอายุน้อยกับนิสิตที่มีอายุมากจะมีความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎบัตรที่เป็นประชาธิปไตยแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบการสนับสนุนหลักการที่ไทยประชาชนไปโดย
จำนวนตามอายุ

ประเด็นศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน	ค่า t	ระดับนัย- สำคัญ
หลักการประชาธิปไตย	อายุน้อย	162	4.65	0.48	-2.63	0.01**
	อายุมาก	155	4.78	0.42		
การมีเสรีภาพในมนุษย์	อายุน้อย	162	4.64	0.50	-1.45	0.15
	อายุมาก	155	4.72	0.49		
เสรีภาพ	อายุน้อย	162	4.53	0.54	-0.49	0.62
	อายุมาก	155	4.56	0.55		
เสมอภาค	อายุน้อย	162	4.62	0.49	-1.50	0.13
	อายุมาก	155	4.70	0.46		

**ค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบการประพฤติดุสิตที่เป็นประชาธิปไตย
จำนวนตามอายุ

ประเด็นศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน	ค่า t	ระดับนัย- สำคัญ																														
การประพฤติดุสิต ที่เป็นประชาธิปไตย	อายุน้อย	162	4.01	0.39	-1.53	0.13																														
	อายุมาก	155	4.08	0.43			การมีศรัทธาในมนุษย์	อายุน้อย	162	3.49	0.53	-0.87	0.39	อายุมาก	155	3.54	0.58	เสรีภาพ	อายุน้อย	162	4.04	0.55	-1.68	0.09	อายุมาก	155	4.14	0.50	เสมอภาค	อายุน้อย	162	4.32	0.50	1.42	0.16	อายุมาก
การมีศรัทธาในมนุษย์	อายุน้อย	162	3.49	0.53	-0.87	0.39																														
	อายุมาก	155	3.54	0.58			เสรีภาพ	อายุน้อย	162	4.04	0.55	-1.68	0.09	อายุมาก	155	4.14	0.50	เสมอภาค	อายุน้อย	162	4.32	0.50	1.42	0.16	อายุมาก	155	4.23	0.53								
เสรีภาพ	อายุน้อย	162	4.04	0.55	-1.68	0.09																														
	อายุมาก	155	4.14	0.50			เสมอภาค	อายุน้อย	162	4.32	0.50	1.42	0.16	อายุมาก	155	4.23	0.53																			
เสมอภาค	อายุน้อย	162	4.32	0.50	1.42	0.16																														
	อายุมาก	155	4.23	0.53																																

ตารางที่ 4.10 ความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย
จำแนกตามอายุ

ประเด็นศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน	ค่า t	ระดับนัย- สำคัญ
หลักการประชาธิปไตย			4.65	0.48		
	อายุน้อย	162			13.47	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			4.01	0.39		
หลักการประชาธิปไตย			4.78	0.42		
	อายุมาก	155			15.63	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			4.08	0.43		
การมีศรัทธาในมนุษย์			4.64	0.50		
	อายุน้อย	162			20.94	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			3.49	0.53		
การมีศรัทธาในมนุษย์			4.72	0.49		
	อายุมาก	155			22.62	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			3.54	0.58		

(มีต่อ)

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็นศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน	ค่า t	ระดับนัย- สำคัญ
เสรีภาพ		อาหุน้อย 162	4.53	0.54	6.02	0.00**
			4.04	0.55		
เสรีภาพ		อาหุมาก 155	4.56	0.55	9.85	0.00**
			4.14	0.50		
ความเสมอภาค		อาหุน้อย 162	4.62	0.49	8.34	0.00**
			4.32	0.50		
ความเสมอภาค		อาหุมาก 155	4.70	0.46	7.14	0.00**
			4.23	0.53		

**ค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การศึกษาครั้งนี้ พบว่านิสิตที่มีอายุมากกว่าก็ยิ่งมีความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยและมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่านิสิตที่มีอายุน้อย อันเป็นการปฏิเสธซึ่งแนวความคิดที่ว่าบุคคลที่มีอายุน้อยมักมีความคิดแบบเสรีนิยม เพราะโดยจะสนับสนุนแนวความคิดแบบประชาธิปไตยมากกว่าคนที่มีอายุมาก การศึกษานี้ก็แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีอายุมากขึ้นกลับสนับสนุนต่อหลักการที่เป็นประชาธิปไตย และมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นไปตามหลักการนั้นอีกด้วย ซึ่งระดับของการสนับสนุนหลักการและการประพฤติปฏิบัติที่สูงกว่านิสิตที่มีอายุน้อยทั้ง 2 กรณี

ในประเด็นทัศนคติด้านการสนับสนุนหลักการที่เป็นประชาธิปไตยก็เห็นว่า นิสิตที่มีอายุมากจะมีการสนับสนุนมากกว่านิสิตที่มีอายุน้อย จนเกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติการที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นผลมาจากการสะสมการเรียนรู้ การมีประสบการณ์ในระบบประชาธิปไตย มีการเรียนรู้ทางการเมืองที่เกี่ยวกับประชาธิปไตยมากกว่า ซึ่งจากการศึกษา ของ Hugh A. Bone และ Austin Ranney พบว่า บุคคลที่มีอายุสูงขึ้นมีแนวโน้มว่าจะสนใจทางการเมืองมากขึ้นและมีความกระตือรือร้นมากขึ้น การที่บุคคลมีความสนใจและมีความกระตือรือร้นทางการเมืองก็จะทำให้แสวงหาความรู้ทางการเมือง อันส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยเป็นอย่างดี อีกทั้งประสบการณ์ที่ผ่านมาก็เห็นว่าการปกครองในระบบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับประเทศไทย จึงได้สนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก จนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับกลุ่มที่มีอายุน้อย

อย่างไรก็ตาม การจัดแบ่งช่วงอายุในการวิเคราะห์ครั้งนี้ โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่มีอายุน้อย คือผู้ที่มีอายุระหว่าง 20-25 ปีกับกลุ่มที่มีอายุสูง คือ ผู้ที่มีอายุมากกว่า 26 ปีขึ้นไป เป็นการจัดแบ่งเพื่อทำให้ประชากรที่ทำการศึกษามีขนาดใกล้เคียงกัน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วในการจัดกลุ่มอายุสูงหรือค่านี้นักจิตวิทยานิยมใช้เกณฑ์อายุ 40 ปีเป็นจุดแบ่ง เนื่องจากถือ

¹Hugh A. Bone and Austin Ranney, Political and Voters (New York : McGraw-Hill, 1971), p. 140.

กันว่า อายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไปเป็นช่วงของ "วัยเสื่อม" ซึ่งความคิดของคนอาจจะเริ่มเบี่ยงเบนไปในทางอนุรักษนิยมมากขึ้น บุคคลจะขาดความกระตือรือร้นและความคิดสร้างสรรค์¹ ถ้าการศึกษาครั้งนี้จัดแบ่งเกณฑ์อายุสูงหรือค่าตามเกณฑ์ทั่วไปแล้ว ก็จะเป็นประชากรที่มีอายุระดับต่ำเป็นจำนวนเกือบทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกล่าวได้ว่าประชากรที่หาการศึกษาในครั้งนี้ เกือบจะเป็นกลุ่มประชากรกลุ่มเดียวกัน การที่จะระบุว่ากลุ่มที่มีอายุสูงสนับสนุนในหลักการที่เป็นประชาธิปไตย และมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำ จึงเป็นสิ่งที่น่าพิจารณาอย่างยิ่งว่าที่จริงแล้วประชากรทั้งสองกลุ่มควรที่จะเป็นประชากรกลุ่มเดียวกันถ้าหากใช้ เกณฑ์ทั่วไปในการจัดแบ่งกลุ่มอายุ

4. อาชีพกับความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย

เมื่อบุคคลรวมกันอยู่ในกลุ่มจะยอมรับบรรทัดฐานของกลุ่มและมีการประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ ในแนวทางที่เป็นประโยชน์ของกลุ่ม รวมทั้งยอมรับสภาพความเป็นอยู่ หรือระบอบกฎเกณฑ์ของกลุ่ม บุคคลซึ่งอยู่รวมในกลุ่มอาชีพเดียวกันจึงมีลักษณะของความนึกคิด ค่านิยม และทัศนคติไปในทางเดียวกัน กลุ่มอาชีพจึงมีอิทธิพลอย่างมากในการที่จะหล่อหลอมบุคลิกภาพ ความเชื่อ ค่านิยม รวมตลอดทั้งทัศนคติทางการเมืองแก่สมาชิกของกลุ่ม

เพื่อเป็นการพิสูจน์สมมุติฐานที่ว่า นิสิตที่ประกอบอาชีพรับราชการก็นิสิตที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ จะมีความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยแตกต่างกัน การศึกษานี้จึงนำเอาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพ แล้วจำนวน 240 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 75.7 มาศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งในจำนวน 240 คนนี้ ประกอบอาชีพรับราชการ 169 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 70.42 ของผู้ที่ประกอบอาชีพแล้ว และประกอบอาชีพอื่น ๆ 71 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.58 ของผู้ที่ประกอบอาชีพแล้ว ซึ่งการศึกษาที่จะเปรียบเทียบระหว่างนิสิตที่ประกอบอาชีพรับราชการกับนิสิตที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ เพราะว่าการเมืองไทยนั้นเป็นระบบการเมืองที่ข้าราชการเข้า

¹ พล.อ.ต. ทิพย์ นาดสุภา, จิตวิทยา, หน้า 70.

ไม่มีตำแหน่งและอำนาจทางการเมืองอย่างเด่นชัดและกว้างขวาง ซึ่งเรียกระบบการเมืองเช่นนี้ว่าระบบอำมาตยาภิไธย (Bureaucratic Polity)¹ การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของข้าราชการจึงมีส่วนช่วยให้เข้าใจการเมืองในระบบอำมาตยาภิไธยได้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาถึงการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตย พบว่านิสิตปริญญาโทที่ประกอบอาชีพรับราชการและประกอบอาชีพอื่น ๆ จะมีทัศนคติที่สนับสนุนหลักการประชาธิปไตยในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.78 และ 4.69 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างในการสนับสนุนหลักการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.14) แสดงว่าอาชีพไม่มีผลต่อการมีการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตยแตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.11)

ส่วนทัศนคติด้านการประพฤติปฏิบัติ พบว่าขณะที่นิสิตที่ประกอบอาชีพรับราชการจะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.05) แต่นิสิตกลุ่มที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ จะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.11) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.25) แสดงว่าการที่นิสิตประกอบอาชีพรับราชการหรือประกอบอาชีพอื่น ๆ ไม่มีผลทำให้การประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยแตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.12)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ พบว่า นิสิตทั้งที่ประกอบอาชีพรับราชการและประกอบอาชีพอื่น ๆ มีการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตยมากกว่ามีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยของนิสิตที่ประกอบอาชีพรับราชการ = 4.70 ต่อ 4.05 และค่าเฉลี่ยของนิสิตที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ = 4.69 ต่อ 4.11)

¹Fred W. Riggs, "Bureaucrats and Political Development : A Paradoxical View," Bureaucracy and Political Development, ed. Joseph LaPalombara (Princeton : Princeton University Press, 1963), p. 124.

เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่า นิสิตทั้งสองกลุ่มจะมีความแตกต่างระหว่างการสนับสนุนหลักการกับการมีประพฤติกฎีปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตทั้งสองกลุ่มมีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่าอาชีพใหม่ไม่ผลทำให้มีความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่ต่างกัน โดยที่ไม่ว่านิสิตจะประกอบอาชีพอะไรก็ยังคงมีความแตกต่างระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.13)

การมีศรัทธาในสัจนิยมและความสามารถของมนุษย์

จากการศึกษาพบว่า นิสิตที่ประกอบอาชีพรับราชการและประกอบอาชีพอื่น ๆ มีทัศนคติสนับสนุนหลักการการมีศรัทธาในสัจนิยม และความสามารถของมนุษย์ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.74 และ 4.68 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างทางสถิติ พบว่า ไม่มีความแตกต่างในการสนับสนุนต่อหลักการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.36) แสดงว่าอาชีพใหม่ไม่ผลต่อการมีการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.11)

กรณีทัศนคติด้านการประพฤติปฏิบัติ พบว่านิสิตที่ประกอบอาชีพรับราชการและประกอบอาชีพอื่น ๆ จะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.54 และ 3.55 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างในการมีการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.95) แสดงว่า อาชีพใหม่ไม่ผลต่อการมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยด้านการมีศรัทธาในสัจนิยมและความสามารถของมนุษย์ที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.12)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของทัศนคติระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ พบว่า นิสิต ทั้งที่ประกอบอาชีพรับราชการและประกอบอาชีพอื่น ๆ ล้วนแต่สนับสนุนหลักการประชาธิปไตยมากกว่ามีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยของนิสิตที่ประกอบอาชีพรับราชการ = 4.74 ต่อ 3.54 และค่าเฉลี่ยของนิสิตที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ

= 4.68 ค่ำ 3.55) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่า นิสิตทั้งสองกลุ่มจะมีความแตกต่างระหว่างการสนับสนุนหลักการ กับการมีการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตทั้งสองกลุ่มมีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่าการที่นิสิตจะประกอบอาชีพอะไรก็จะมี ความแตกต่างระหว่างหลักการ กับการประพฤติปฏิบัติ ดังนั้น อาชีพจึงไม่มีผลต่อการมีความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.13)

เสรีภาพ

จากการศึกษาพบว่า นิสิตที่ประกอบอาชีพรับราชการ จะมีทัศนคติที่สนับสนุนหลักการเสรีภาพในระดับสูง เช่นเดียวกับนิสิตที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย = 4.56 เท่ากันทั้ง 2 กลุ่ม) เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มี ความแตกต่างในการสนับสนุนต่อหลักการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.99) แสดงว่าอาชีพไม่มีผลต่อการที่การประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.11)

กรณีทัศนคติด้านการประพฤติปฏิบัติ พบว่า นิสิตที่ประกอบอาชีพรับราชการ และประกอบอาชีพอื่น ๆ มีระดับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.15 และ 4.10 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มี ความแตกต่างในการมีการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.44) แสดงว่าอาชีพไม่มีผลต่อการมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย ด้านเสรีภาพที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.12)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ พบว่า นิสิตทั้งที่ประกอบอาชีพรับราชการและประกอบอาชีพอื่น ๆ ล้วนแต่สนับสนุนหลักการประชาธิปไตย มากกว่ามีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยของนิสิตที่ประกอบอาชีพรับราชการ = 4.56 ค่ำ 4.15 และค่าเฉลี่ยของนิสิตที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ = 4.56 ค่ำ 4.10) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่า นิสิตทั้งสองกลุ่มจะมีความแตกต่าง

ระหว่างการสนับสนุนหลักการ กับการมีการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตทั้งสองกลุ่มมีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่าไม่ว่านิสิตจะประกอบอาชีพอะไร ก็将有ความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ อาชีพจึงไม่มีผลทำให้มีความสอดคล้องระหว่างหลักการประจำชาติไปกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประจำชาติไปโดย (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.13)

ความเสมอภาค

จากการศึกษาพบว่า นิสิตทั้งสองกลุ่มที่ประกอบอาชีพรับราชการและประกอบอาชีพอื่น ๆ มีทัศนคติสนับสนุนหลักการความเสมอภาคในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.72 และ 4.63 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างในการสนับสนุนต่อหลักการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.21) แสดงว่าอาชีพไม่มีผลต่อการมีความแตกต่างในการสนับสนุนหลักการประจำชาติไปโดยที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.11)

กรณีทัศนคติด้านการประพฤติปฏิบัติ พบว่านิสิตที่ประกอบอาชีพรับราชการและประกอบอาชีพอื่น ๆ จะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประจำชาติไปโดยในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.25 และ 4.35 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างในระดับของการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.17) แสดงว่าอาชีพไม่มีผลต่อการมีการประพฤติปฏิบัติที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.12)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ พบว่า นิสิตทั้งที่ประกอบอาชีพรับราชการและประกอบอาชีพอื่น ๆ ล้วนแต่สนับสนุนหลักการประจำชาติไปโดย มากกว่ามีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประจำชาติไปโดย (ค่าเฉลี่ยของนิสิตที่ประกอบอาชีพรับราชการ = 4.70 ต่อ 4.25 และค่าเฉลี่ยของนิสิตที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ = 4.63 ต่อ 4.35) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่านิสิตทั้งสองกลุ่มต่างก็มีความแตกต่างระหว่างการสนับสนุนหลักการกับการมีการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ (ค่า

t ของนินิตทั้ง 2 กลุ่มมีระดับนัยสำคัญ = 0.05) แสดงว่าไม่ว่านินิตจะประกบลาซีอะไร ก็มีความแตกต่างระหว่างการสนับสนุนหลักการกับการมีการประพฤติปฏิบัติตามหลักการนั้น อาซีหจึงไม่มีผลต่อการมีความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.13)

จากผลการศึกษาวิจัย แสดงว่าความแตกต่างของอาซีหไม่มีผลทำให้ทัศนคติต่อการสนับสนุนหลักการประจำชาติไทยแตกต่างกัน และก็ไม่มีผลทำให้ทัศนคติด้านการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประจำชาติไทยที่แตกต่างกันด้วย อาซีหของนินิตปริญญาโทจึงไม่มีผลทำให้ความแตกต่างกันทั้งการสนับสนุนหลักการประจำชาติไทยและการมีประพฤติปฏิบัติที่เป็นประจำชาติไทย

การศึกษายังแสดงว่านินิตปริญญาโท จะยังมีทัศนคติแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประจำชาติไทย แม้ว่าจะนำตัวแปรด้านอายุมาศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งแสดงว่าตัวแปรด้านอาซีหไม่มีผลทำให้ความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่มีอยู่เปลี่ยนแปลงไป อาซีหจึงไม่มีอิทธิพลความสอดคล้องระหว่างหลักการประจำชาติไทยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประจำชาติไทย จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า นินิตที่ประกอบอาซีหรับราชการกับนินิตที่ประกอบอาซีหอื่น ๆ จะมีความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประจำชาติไทยแตกต่างกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบการสนับสนุนหลักการที่เป็นประชาธิปไตย
จำนวนตามอาชีพ

ประเด็นศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน	t	ระดับนัย- สำคัญ
ประเด็นศึกษา	รับราชการ	169	4.78	0.42	1.49	0.14
	อาชีพอื่น ๆ	71	4.69	0.47		
หลักการประชาธิปไตย	รับราชการ	169	4.74	0.47	0.93	0.36
	อาชีพอื่น ๆ	71	4.68	0.53		
เสรีภาพ	รับราชการ	169	4.56	0.51	-0.02	0.99
	อาชีพอื่น ๆ	71	4.56	0.63		
ความเสมอภาค	รับราชการ	169	4.72	0.45	1.26	0.21
	อาชีพอื่น ๆ	71	4.63	0.49		

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบการประพาศปฏิบัติเป็นประเทศไทย

จำแนกตามอาชีพ

ประเด็นศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน	t	ระดับนัย- สำคัญ
การประพาศปฏิบัติ ที่เป็นประเทศไทย	รับราชการ	169	4.05	0.39	-1.15	0.25
	อาชีพอื่น ๆ	71	4.11	0.43		
การมีศรัทธาในมนุษย์	รับราชการ	169	3.54	0.58	-0.06	0.95
	อาชีพอื่น ๆ	71	3.55	0.56		
เสรีภาพ	รับราชการ	169	4.15	0.49	0.78	0.44
	อาชีพอื่น ๆ	71	4.10	0.54		
ความเสมอภาค	รับราชการ	169	4.25	0.55	-1.37	0.17
	อาชีพอื่น ๆ	71	4.35	0.48		

ตารางที่ 4.13 ความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เห็นประจักษ์โดย
จำนวนความลาซีพ

ประเด็นศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน	t	ระดับนัย- สำคัญ
หลักการประจักษ์โดย			4.78	0.42		
	รับราชการ	169			17.66	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			4.05	0.39		
หลักการประจักษ์โดย			4.69	0.47		
	อาชีพอื่น ๆ	71			8.09	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			4.11	0.43		
การมีศรัทธาในมนุษย์			4.74	0.47		
	รับราชการ	169			23.98	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			3.54	0.58		
การศรัทธาในมนุษย์			4.68	0.53		
	อาชีพอื่น ๆ	71			13.27	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			3.55	0.56		

(มีต่อ)

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

เสรีภาพ			4.56	0.51		
	รับราชการ	169			7.56	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			4.15	0.49		
เสรีภาพ			4.56	0.63		
	อาชีพอื่น ๆ	71			5.33	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			4.10	0.54		
ความเสมอภาค			4.72	0.45		
	รับราชการ	169			9.69	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			4.25	0.55		
ความเสมอภาค			4.63	0.49		
	อาชีพอื่น ๆ	71			4.02	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			4.35	0.48		

** ค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลของการศึกษาวิจัย มีข้อที่น่าสนใจ เกิดประการหนึ่ง คือ พบว่านิสิตปริญญาโทที่มีอาชีพรับราชการ หรือประกอบอาชีพอื่น ๆ ต่างก็สนับสนุนหลักการประชาธิปไตย อีกทั้งมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นที่คาดหมายกันว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพรับราชการน่าจะมีลักษณะความคิดที่ไม่เป็นประชาธิปไตย เพราะระบบราชการนั้นถือว่าเป็นระบบที่มีลักษณะของความเป็นเจ้าขุนมูลนายอยู่สูง เน้นการเคารพนับถือผู้อาวุโส เน้นการเคารพบน้อม ไม่ใช้ระบบที่เปิดให้แสดงความคิดเห็น การกระทำต่าง ๆ โดยเสรี

การที่นิสิตที่ประกอบอาชีพรับราชการมีทัศนคติสนับสนุนหลักการและการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับสูง จนไม่มีความแตกต่างกับนิสิตที่ประกอบอาชีพด้านอื่น ๆ ก็อาจเนื่องมาจากนิสิตเหล่านี้ได้รับการศึกษาในระดับปริญญาโทมาโดยตลอด ซึ่งอิทธิพลของการศึกษาก็จะช่วยเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตยทั้งแง่ของการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตย และการมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งจากการศึกษาของลิขิต ซีร์เวคิน¹ ที่พบข้าราชการชั้นสูงของไทยมีการศึกษาสูง จะมีแนวโน้มทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม การที่นิสิตปริญญาโทที่ประกอบอาชีพรับราชการ จึงน่าที่จะมีแนวโน้มของทัศนคติและพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตยด้วย เพราะก็ถือว่าเป็นบุคคลที่ได้รับการศึกษาในระดับสูง ปัจจัยของการศึกษาจึงส่งผลอย่างมากต่อการมีทัศนคติและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย

นอกจากนี้นิสิตที่ประกอบอาชีพรับราชการกับนิสิตที่ประกอบอาชีพด้านอื่น มีการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตย และการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับที่ไม่แตกต่างกัน จนมีนัยสำคัญทางสถิติขึ้น มีประเด็นหนึ่งที่ที่น่าสนใจ คือระยะเวลาของการหางาน เพราะการที่กลุ่มอาชีพจะหล່หลอมบุคลิกภาพของบุคคลให้เป็นไปตามแบบอย่างของกลุ่มจนมีทัศนคติ ค่า นิยม พฤติกรรมที่สอดคล้องกับกลุ่มนั้นก็ต้องใช้ระยะเวลาช่วงหนึ่ง แต่ก็พบว่านิสิตส่วนใหญ่จะหางานมาน้อยกว่า 5 ปี คือ 157 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 67.4 ของผู้ที่

¹ Likhit Dhiravegin, Political Attitudes of the Bureaucratic Elite and Modernization, (Bangkok : Thai Wattana Panich, 1973), p. 42-3.

ประกอบอาชีพ จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่มีระยะเวลาการทำงานไม่นานนัก การหล่อหลอมบุคลิกภาพของกลุ่มอาชีพที่หน้าที่จะยังไม่ครอบคลุมทั้งหมดของทัศนคติของบุคคลทำให้บุคคลที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน ยังไม่มีทัศนคติและพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตยจนเกิดความแตกต่างกันอย่างมาก

อย่างไรก็ดี การที่นิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ประกอบอาชีพรับราชการ หรือประกอบอาชีพด้านอื่น ๆ มีทัศนคติที่สนับสนุนหลักการและการประพฤติปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันก็เชื่อว่าบุคคลกลุ่มอื่น ๆ ที่มีความแตกต่างกันในด้านการประกอบอาชีพจะมีทัศนคติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับที่ไม่แตกต่างกัน เพราะนิสิตที่ประกอบอาชีพแล้วของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะเป็นผู้ที่ได้รับการเรียนรู้ทางการเมืองโดยผ่านระบบการศึกษามาเป็นเวลานาน และระยะเวลาใกล้เคียงกัน จึงทำให้มีทัศนคติทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยในระดับที่ใกล้เคียงกัน แต่บุคคลกลุ่มอื่น ๆ ก็จะมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวแตกต่างกันออกไป การที่เลือกประกอบอาชีพต่างกันก็ไม่ใช่ว่าจะต้องมีทัศนคติทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยที่ไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับนิสิตที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. ฐานะทางเศรษฐกิจกับความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย

ถ้าหากว่าบุคคลมีอาชีพการงานดี มีรายได้สูงก็จะทำให้เขามีเวลาเหลือพอที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับปัญหาของบ้านเมืองและติดตามการทางการเมืองของรัฐบาลได้ดีขึ้น ในทางตรงข้ามถ้าหากประชาชนมีฐานะยากจนก็จะมุ่งสนใจเฉพาะปัญหาปากท้องไม่มีเวลาและความสนใจต่อการเมือง¹ ซึ่งบุคคลที่มีฐานะรายได้สูงก็จะทำให้มีความสนใจทางการเมือง

¹ ประเสริฐ แยมกสินธุ์, "สังคมวิทยาการเมือง : ประชาธิปไตยในแง่ สังคมวิทยา," หน้า 228.

มีความสนใจรับข่าวสารทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีฐานะไม่ดี¹ ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดความแตกต่างในความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล อีกทั้งการมีกิจกรรมทางการเมืองด้วย

เพื่อเป็นการพิสูจน์สมมุติฐานที่ว่า นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำกับนิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง จะมีความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยแตกต่างกัน การศึกษาวิจัยนี้จึงได้แบ่งนิสิตปริญญาโทออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ ซึ่งเป็นนิสิตที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 7,000 บาท จะมีจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 กับกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับสูง ซึ่งเป็นนิสิตที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนสูงกว่า 7,001 บาท จะมีจำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2

เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรด้านฐานะทางเศรษฐกิจต่อทัศนคติด้านหลักการประชาธิปไตย พบว่านิสิตปริญญาโทกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำและกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง ต่างก็สนับสนุนหลักการประชาธิปไตยในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.75 และ 4.68 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.15) แสดงว่าฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่มีผลต่อการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.14)

ในประเด็นของการประพฤติปฏิบัติ พบว่านิสิตกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ จะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.10) ส่วนนิสิตกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง จะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.99) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติแล้ว พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.03) ซึ่ง

¹Sidney Verba and Norman H. Nie, Modes of Democracy Participation : A Cross National Comparison (Beverly Hill : Sage Publication, 1971), p. 90.

แสดงว่าฐานะทางเศรษฐกิจมีผล ต่อความแตกต่างในการประพฤติกฎิบัติที่เป็นประชาธิปไตย โดยบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับต่ำจะมีการประพฤติกฎิบัติที่เป็นประชาธิปไตยมากกว่ากลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.15)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎิบัติพบว่า นิสิตทั้งสองกลุ่มต่างสนับสนุนในหลักการประชาธิปไตยมากกว่ามีการประพฤติกฎิบัติที่เป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ = 4.75 ต่อ 4.10 และค่าเฉลี่ยกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง = 4.68 ต่อ 3.99) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติพบว่า นิสิตทั้งสองกลุ่มต่างก็มีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตทั้งสองกลุ่มมีระดับนัยสำคัญ = 0.000) แสดงว่า นิสิตปริญญาโทจะมีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ก็จะไม่มีผลต่อความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎิบัติ โดยไม่ว่า นิสิตจะมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร ก็จะไม่มีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติกฎิบัติ (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.16)

การมีศรัทธาในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์

จากการศึกษาพบว่า นิสิตทั้งสองกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำและกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง ต่างมีทัศนคติที่สนับสนุนต่อหลักการการมีศรัทธาในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.67 และ 4.68 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.85) แสดงว่าอายุไม่มีผลทำให้เกิดการสนับสนุนต่อหลักการการมีศรัทธาในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.14)

ต่อกรณีทัศนคติด้านการประพฤติกฎิบัติ พบว่า นิสิตทั้งสองกลุ่มต่างก็มีการประพฤติกฎิบัติด้านการมีศรัทธาในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์ที่เป็นประชาธิปไตย ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ยของนิสิตกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ = 3.52 และค่าเฉลี่ยของนิสิตกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง = 3.51) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t

มีระดับนัยสำคัญ = 0.84) แสดงว่าฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีผลต่อการมีการประพฤติปฏิบัติที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.15)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ พบว่านิสิตทั้งสองกลุ่ม ล้วนแต่สนับสนุนต่อหลักการมากกว่าจะมีการประพฤติปฏิบัติด้านการมีศรัทธาในสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์ที่เป็นประชาธิปไตย (ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ = 4.67 ต่อ 3.52 และค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง = 4.68 ต่อ 3.51) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่านิสิตทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตทั้งสองกลุ่มมีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่าไม่ว่าจะมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร ก็จะมีมีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย ฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกันจึงไม่มีผลทำให้มีความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติปฏิบัติที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.16)

เสรีภาพ

จากการศึกษา พบว่านิสิตกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำและกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง ต่างก็มีทัศนคติที่สนับสนุนหลักการเสรีภาพในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.60 และ 4.49 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติพบว่าไม่มีความแตกต่างในการสนับสนุนต่อหลักการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.08) แสดงว่าฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่มีผลต่อการสนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.14)

ต่อกรณีทัศนคติด้านการประพฤติปฏิบัติ พบว่านิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำจะมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในด้านเสรีภาพระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.15) ในขณะที่นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูงมีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.03) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.06)

แสดงว่าฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีผลต่อการมีการประพฤติปฏิบัติที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.15)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยในด้านเสรีภาพ พบว่านิสิตทั้งสองกลุ่มต่างสนับสนุนในหลักการด้านเสรีภาพมากกว่า มีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยด้านเสรีภาพ (ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ = 4.60 ต่อ 4.15 และค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง = 4.49 ต่อ 4.03) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าทั้งสองกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำและกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง จะมีความแตกต่างระหว่างการสนับสนุนในหลักการกับการประพฤติปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตทั้งสองกลุ่มมีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่าไม่มีนิสิตจะมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร ก็จะไม่มีความแตกต่างระหว่างการสนับสนุนซึ่งหลักการกับการประพฤติปฏิบัติ ฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน จึงไม่มีผลทำให้ความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยที่ แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.16)

ความเสมอภาค

จากการศึกษาวิจัย พบว่านิสิตไม่ว่าจะมีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง ต่างมีทัศนคติที่สนับสนุนหลักการนี้ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.70 และ 4.63 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.24) แสดงว่าฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีผลทำให้การสนับสนุนในหลักการแตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.14)

ต่อกรณีทัศนคติด้านการประพฤติปฏิบัติ พบว่านิสิตทั้งสองกลุ่มมีการประพฤติปฏิบัติด้านเสมอภาคที่เป็นประชาธิปไตยในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.27 และ 4.28 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t มีระดับนัยสำคัญ = 0.83) แสดงว่าอายุไม่มีผลต่อการประพฤติปฏิบัติด้านความเสมอภาคที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.15)

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติกปฏิบัติ พบว่านิสิตทั้งสองกลุ่มต่างก็สนับสนุนในหลักการประชาธิปไตย มากกว่าจะมีการประพฤติกปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักการ (ค่าเฉลี่ยของนิสิตกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ = 4.70 ต่อ 4.27 และค่าเฉลี่ยของนิสิตกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง = 4.63 ต่อ 4.28) เมื่อพิจารณาความแตกต่างทางสถิติ พบว่านิสิตทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างระหว่างการสนับสนุนหลักการกับการมีการประพฤติกปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า t ของนิสิตทั้งสองกลุ่มมีระดับนัยสำคัญ = 0.00) แสดงว่าไม่ว่าฐานะทางเศรษฐกิจจะเป็นเช่นไร ก็ยังคงมีความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติกปฏิบัติ ฐานะทางเศรษฐกิจจึงไม่มีผลทำให้ความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติกปฏิบัติที่แตกต่างกัน (ดูข้อมูลในตารางที่ 4.16)

จากผลการศึกษา แสดงว่าความแตกต่างระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีผลทำให้ระดับของทัศนคติต่อการสนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตยของนิสิตแตกต่างกัน แต่ฐานะทางเศรษฐกิจจะมีผลทำให้ระดับทัศนคติต่อการประพฤติกปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำจะมีระดับของการประพฤติกปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง แม้ว่าความแตกต่างของระดับการประพฤติกปฏิบัตินี้จะไม่ปรากฏในองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของประชาธิปไตย คือ พบว่าไม่มีความแตกต่างในระดับการประพฤติกปฏิบัติด้าน การมีศรัทธาในสัจนิยมและความสามารถของมนุษย์ ด้านเสรีภาพและความเสมอภาค

การศึกษายังแสดงว่านิสิตปริญญาโท จะยังมีทัศนคติที่แตกต่างกันระหว่างการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตยกับการมีการประพฤติกปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย แม้ว่าจะนำตัวแปรด้านฐานะทางเศรษฐกิจมาศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งแสดงว่าฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีผลทำให้ความแตกต่างระหว่างหลักการกับการประพฤติกปฏิบัติที่มีอยู่เปลี่ยนแปลงไป ฐานะทางเศรษฐกิจจึงไม่มีอิทธิพลต่อความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติกปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย อันเป็นการปฏิเสธสมมุติฐานที่ว่า นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำกับนิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง จะมีความสอดคล้องระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับการประพฤติกปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบการสนับสนุนหลักการที่เป็นประชาธิปไตย
จำนวนโดยฐานะทางเศรษฐกิจ

ประเด็นที่ศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน	t	ระดับ นัยสำคัญ
หลักการประชาธิปไตย	ต่ำ	142	4.75	0.43	1.44	0.15
	สูง	175	4.68	0.47		
การมีศรัทธาในมนุษย์	ต่ำ	142	4.67	0.47	-0.20	0.85
	สูง	175	4.68	0.52		
เสรีภาพ	ต่ำ	142	4.60	0.52	1.76	0.08
	สูง	175	4.49	0.57		
หลักการประชาธิปไตย	ต่ำ	142	4.70	0.46	1.18	0.24
	สูง	175	4.63	0.48		

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบการประพฤติกฎีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย
จำนวนกโดยฐานะทางเศรษฐกิจ

ประเด็นที่ศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน	ค่า t	ระดับ นัยสำคัญ
การประพฤติกฎีปฏิบัติ ที่เป็นประชาธิปไตย	ต่ำ	142	4.10	0.38	2.24	0.03**
	สูง	175	3.99	0.44		
การมีศรัทธาในมนุษย์	ต่ำ	142	3.52	0.60	0.20	0.84
	สูง	175	3.51	0.51		
เสรีภาพ	ต่ำ	142	4.15	0.48	1.93	0.06
	สูง	175	4.03	0.56		
ความเสมอภาค	ต่ำ	142	4.27	0.50	-0.21	0.83
	สูง	175	4.28	0.53		

**ค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.16 ความสอดคล้องระหว่างหลักการกับการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประเทศไทย
จำแนกโดยฐานะทางเศรษฐกิจ

ประเด็นที่ศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน	t	ระดับ นัยสำคัญ
หลักการประชาธิปไตย			4.75	0.43		
	ต่ำ	142			13.96	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			4.10	0.38		
หลักการประชาธิปไตย			4.68	0.47		
	สูง	175			14.99	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			3.99	0.44		
การมีศรัทธาในมนุษย์			4.67	0.47		
	ต่ำ	142			20.01	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			3.52	0.60		
การมีศรัทธาในมนุษย์			4.68	0.52		
	สูง	175			23.32	0.00**
การประพฤติปฏิบัติ			3.51	0.51		

(มีต่อ)

ตารางที่ 4.16(ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	ตัวแปร	จำนวน ตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน	ค่า t	ระดับ นัยสำคัญ																										
เสรีภาพ	ต่ำ	142	4.60	0.52	7.67	0.00**																										
			การประพฤติกฎบัตร	4.15			0.48	เสรีภาพ	สูง	175	4.49	0.57	7.85	0.00**	การประพฤติกฎบัตร	4.03	0.56	ความเสมอภาค	ต่ำ	142	4.70	0.46	8.37	0.00**	การประพฤติกฎบัตร	4.27	0.50	ความเสมอภาค	สูง	175	4.63	0.48
เสรีภาพ	สูง	175	4.49	0.57	7.85	0.00**																										
			การประพฤติกฎบัตร	4.03			0.56	ความเสมอภาค	ต่ำ	142	4.70	0.46	8.37	0.00**	การประพฤติกฎบัตร	4.27	0.50	ความเสมอภาค	สูง	175	4.63	0.48	7.28	0.00**	การประพฤติกฎบัตร	4.28	0.53					
ความเสมอภาค	ต่ำ	142	4.70	0.46	8.37	0.00**																										
			การประพฤติกฎบัตร	4.27			0.50	ความเสมอภาค	สูง	175	4.63	0.48	7.28	0.00**	การประพฤติกฎบัตร	4.28	0.53															
ความเสมอภาค	สูง	175	4.63	0.48	7.28	0.00**																										
			การประพฤติกฎบัตร	4.28			0.53																									

** ค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สิ่งที่น่าพิจารณา คือ พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของนิสิตไม่มีผลทำให้ทัศนคติของ นิสิตปริญญาโทต่อการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตยแตกต่างกัน แต่ฐานะทางเศรษฐกิจมีผล ทำให้ทัศนคติของนิสิตต่อการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีฐานะ ทางเศรษฐกิจระดับต่ำมีทัศนคติต่อการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยสูงกว่านิสิตที่มีฐานะ ทางเศรษฐกิจระดับสูง

โดยทั่วไปแล้ว พบว่า บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูงมักมีความสนใจ ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง อีกทั้งมักมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูงกว่าบุคคลที่มี ฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ ทั้งนี้เพราะบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูงนั้นไม่จำเป็นต้อง สนใจต่อปัญหาปากท้องและการดำรงชีพเป็นหลัก จึงมีเวลาว่างพอที่จะให้ความสนใจ ทางการเมืองได้ สามารถมีเวลาศึกษาค้นคว้าสารทางการเมือง ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ ทางการเมืองสูงกว่าบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง เมื่อมีความสนใจ อีกทั้งมีความรู้ความเข้าใจต่อทางการเมืองในระดับสูงย่อมมีความรู้ความ เข้าใจในหลักการประชาธิปไตย อีกทั้งวิถีชีวิตที่จะสนับสนุนการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยสูงกว่าบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ

จากการศึกษาในครั้งนี้กลับพบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้เกิด ความแตกต่างในการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยของการ ศึกษา เพราะนิสิตทั้ง 2 กลุ่มต่างก็ได้รับการศึกษาในระดับสูงเช่นเดียวกัน จึงทำให้มีความ รู้ความเข้าใจต่อระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี และบุคคลที่ได้รับการศึกษา ระดับสูงก็มักจะมีทัศนคติที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย โดยมักจะเป็นผู้ที่เคารพในเหตุ

¹ ทิพาพร พิมพ์สุทธิ และ อนุสรณ์ สิงหนณี, พฤศจิกายนการเมือง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520), หน้า 27-28.

ผล นิยมการแก้ไข้ปัญหาโดยวิธีการที่สันติ รับฟังเสียงข้างมาก¹ บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูง จึงมีทัศนคติที่สนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตย ความแตกต่างของฐานะทางเศรษฐกิจจึงไม่มีผลทำให้มีการสนับสนุนในหลักการประชาธิปไตยแตกต่างกัน

อีกทั้งอาจจัดแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำและฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูงนั้น เป็นการจัดแบ่งภายในกลุ่มนิสิตมัธยมศึกษา ซึ่งมึลักษณะพื้นฐาน ส่วนบุคคลที่คล้ายคลึงกัน เช่น เป็นชั้นระดับหนึ่งของประเทศ มีระดับการศึกษาที่สูง ซึ่งบุคคลเหล่านี้แม้ว่าจะมีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน แต่บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำของนิสิตมัธยมศึกษา ก็เชื่อว่าจะมีฐานะยากจน จนทำให้ต้องสนใจคือปัญหา เศรษฐกิจ เฉพาะหน้าของคนเท่านั้น บุคคลเหล่านี้ยังมีเวลาว่างและทรัพยากรทางการเมืองในระดับที่เพียงพอที่ทำให้มีความสนใจทางการเมือง อีกทั้งติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่อย่างสม่ำเสมอ ความแตกต่างในฐานะทางเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มนิสิตจึงอาจจะไม่มีผลต่อความสนใจทางการเมือง อีกทั้งความรู้ความเข้าใจทางการเมือง จนทำให้มีความแตกต่างในระดับการสนับสนุนหลักการประชาธิปไตย

แต่กรณีของทัศนคติต่อการประพฤติกฎีปฏิบัติที่พบว่า นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำมีทัศนคติต่อการประพฤติกฎีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยสูงกว่านิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ว่า นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำมักจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบหัวก้าวหน้า มากกว่านิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูงที่มักจะมีควมคิด

¹ประเสริฐ แยมกสินพูน, "สังคมวิทยาการเมือง : ประชาธิปไตยในแง่สังคมวิทยา," หน้า 227.

แบบอนุรักษ์นิยม¹ นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำซึ่งมีความคิดแบบหัวก้าวหน้า จึง มีความสนใจต่อการเมืองในระดับสูงกว่า และมีความต้องการเข้าไปมีบทบาททางการเมือง เพื่อให้เป็นไปตามแนวความคิดของตน นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำจึงมีทัศนคติต่อการประพฤติปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตยสูงกว่านิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ จำเนียร แสงสว่าง, "ทัศนคติต่อการเมืองและปัญหาสังคม เศรษฐกิจ : ศึกษาเปรียบเทียบนิสิตชั้นปีที่ 4 คณะรัฐศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," หน้า 171.